

lig skjænker dem. I Lovsamlinger, i Sagaer; i mundtlig Overlevering have vi endnu mange af dem. De, som i en lang Tidsrække ikkun gik fra Mund til Mund, ere siden blevne optegnede, men og blandede med yngre, hvorfra de ofte ved en vis Takt udfindes. Mange af disse Tankesprog have været almindeligen gængse i hele Norden, andre ere egne for Danmark; hine udtrykke for det meste almindeligere Sætninger, almindelig Folkeerfaring, disse have derimod noget mere vilkaarligt og stedegent. I disse Tankesprog, som i de ældste Formularer, hersker en vis Poesie, ikke blot i Indhold, men ogsaa i Form; blandt andet forekommer Bogstavrimet meget deri; neppe blot med betænkt Hensigt at indpræge dem i Hukommelsen, men sandsynligviis meget meer i Følge den indvortes Sammenhæng mellem Tankeforbindelsen og Udtrykket, en Forbindelse, som altid stærkest aabenbarer sig i Menneskeslægtens Ungdom.

Etatsraad *Engelstoft* har forelagt Selskabet et Mindeskrift over Selskabets afdøde Medlem, Etatsraad, Professor og Ordenshistoriograph *Abrah. Kall*, i hvilket han søger at fremstille Hovedtrækkene i den Afdödes Character som Videnskabsmand, Borger og Menneske, og at skildre, hvad og hvorledes han i enhver af disse Egenskaber har virket og gavnet. Dette Mindeskrift vil udkomme i Samling med flere Stykker af og om *A. Kall*.

Den ældre indvortes Tilstand i Danmark har hidtil været deels ukjendt, deels urigtig forstaaet. Vel findes saavel i vore Historikeres Meldinger, som i Lovene selv, ikke faae enkelte Vink, hvilke rettelig bedöimte, kunde ofte kaste et uventet Lys derpaa: men især findes endnu i Landets nærværende Indretninger adskillige Spor, som bestemt tyde hen til den gamle For-

fatning, og fremtræde som tydelige Levninger deraf. Saavel vore Historikere, som især nogle af dem, der have villet forklare vore gamle Love, have ofte ikke forgjeves, stræbt at meddele os de Oplysninger, som kunde erholdes af de forskiellige Kundskabsfag, fra hvis Kreds deres Undersøgelse gik ud. Men *een* Kilde, *eet* meget vigtigt Hjelpemiddel have de sædvanligen ikke kunnet gjøre Brug af. Dette Hjelpemiddel er Bekjendtskab med Landets oeconomiske Indretninger i nærværende Tider, og derover ere mange Vink i Lovene og Historieskriverne forblevne ubemærkede. Professor *Olufsen* har søgt at benytte dette Hjelpemiddel, i det han har bestræbt sig for at sammenligne Landets nærværende Indretninger i Landvæsenet, saadanne som de vare kjendelige inden Udskiftningen i de sidste 40 Aar, og tildeels ere kjendelige endnu, med de Spor og Vink, Saxo og Waldemar den andens Lov, samt flere Kilder fra Middelalderen give, og derved, og med stadigt Hensyn til den nödvendige Indretning, som maatte finde Sted inden Landet kunde faae nogen Bestemthed i landoekonomisk og statsoekonomisk Henseende, søger han at udbrede Lys over adskillige Meldinger, baade hos vore Historikere, og i vore gamle Love, og derved har han opdaget, hvorledes disse Meldinger stemme med den almindelige Idee for Landets Lovoeconomie, samt Statsoconomie, som nödvendigt maa have ligget til Grund for den förste Indretning, og hvorledes disse Meldinger ogsaa stemme overeens med den virkelige Indretning, hvoraf man ved et nöie Bekjendtskab med Landet og dets nuværende Landvæsen endnu finder mange Spor.

I denne Aand ere de Afhandlinger forfattede, hvilke Professor *Olufsen* har fremlagt for Selskabet, og som ville findes i det næste Bind af Selskabets Skrifter, under Titel: *Bidrag til Oplysning*

om Danmarks indvortes Forfatning i de ældre Tider, især i det trettende Aarhundrede.

Den første af disse Afhandlinger har til Gjenstand: *Bools-indretninger i det gamle Danmark.* Uagtet vi allerede derom have givet Beretning i forrige Aars Oversigt, fordrer dog Sammenhængen følgende: Her vises af landoeconomiske Grunde, hvad et Bool kan være, og tillige at Boolenes Oprindelse her i Landet har været overeenstemmende med hvad Tacitus lærer om Jordernes første Fordeling hos Germanerne, samt med hvad der har fundet Sted i Engelland under Angelsachserne, hvoraf sees, at et Bool var hvad vi nu kalde en Bondegaard til een Plovs Drivt, og at denne Indretning er opstaaet af sig selv, som en oeconomic Nödvendighed, og har ingenlunde været noget Værk af offentlig Autoritet. Forfatteren viser tillige, at de forskjellige Udrengninger, man har gjort for at bestemme et Bools geometriske Størrelse, ere alle urigtige, fordi man derved ikke har iagttaget den af ham angivne Forklaring om dets Oprindelse.

I den anden Afhandling om *Mark Guild- og Mark Sölv-Jorder*, søger Forfatteren at bevise, at den almindelige Mening, at herved skulde forstaaes en Art af Matrikulering af Landets Jorder er aldeles urigtig, og forklarer Anledningen til denne Vurderings Oprindelse; han viser at den er aldeles privat, og at den nödvendig maatte opstaae af sig selv, under det borgerlige Livs mangehaande Forhandlinger.

Tredie Afhandling viser Oprindelsen til de mange nu i Danmark værende öde Jorder, som lade til at de have forhen været dyrkede. Forfatteren nægter deres almindeligen antagne Oprindelse fra den sorte Döds Periode, og viser at Saxo allerede omtaler dem længe för, nemlig i Waldemar den förstes Tid; at

han imidlertid tilskriver dem Vendernes Ödelæggelse her i Landet, viser Forfatteren er urigtigt, og gör opmærksom paa, at Saxo heri modsiger sig selv, da han paa et andet Sted i sin danske Historie anfører Longobardernes Udvandring som Aarsag dertil. Men da denne Udvandring fra Danmark er ubevislig, saa søger Forfatteren at finde Phænomenets Forklaring, deels i Angelsachsernes Udvandring i det femte Aarhundrede, deels i de mange indbyrdes Uroligheder i Middelalderen, samt i Herregaardenes Oprettelse under Frederik den første til Christian den fjerde.

I den fjerde Afhandling søger Forfatteren at meddele Oplysninger til adskillige vanskelige og misforstaaede Steder i Waldeemar den andens Jydske Lov, angaaende Bryder, Ornum, Forter, Tofter, Solskifte, Veie og Kongsgaarde, Herremænd, Herregaarders Oprindelse samt om Styreshavn.

Den femte Afhandling søger at angive Gangen af Danmarks Bebyggelse og Opdyrkning, ved hvilken Leilighed fremsættes en Deel Bemærkninger om Landsbyernes Benævnelser, Kirkernes Beliggenhed i Sognene m. m.

Commissionen for den danske Ordbog har fortsat Revisionen af Bogstavet O, og haaber at kunne om et Par Maaneder lade Trykningen af Bogstavet M begynde.

Den endnu uudgivne Deel af Kortet over Slesvig, som i dette Aar er bleven reduceret og tegnet, er nu under Revision. Paa Opmaalingen af Holsteen arbeides med Iver under Professor og Ridder *H. C. Schumachers* Bestyrelse.
